

Försvarsdepartementet

Arbetsgruppen för utredning om utökad användarkrets i radiokommunikationssystemet Rakel

En utökad användarkrets i radiokommunikationssystemet Rakel Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	3
2. Utredningens uppdrag	5
2.1. Bakgrund till uppdraget	5
2.2. Uppdraget	6
3. Överväganden om användarkretsen.....	7
3.1. Allmänna utgångspunkter.....	8
Den grundläggande användarkretsen.....	8
Ansvaret bör avgöra användarkretsen.....	10
En utökad användarkrets behövs	11
3.2. Skydd mot olyckor.....	13
Räddningstjänst	13
Kommunal räddningstjänst	14
Statlig räddningstjänst.....	15
Farlig verksamhet	17
3.3. Hantering av fredstida krissituationer	18
Krishantering	18
Kommunernas och landstingens krishantering.....	20
Katastrofmedicinsk beredskap	21
Statliga myndigheters krishantering.....	22
3.4. Meddelanden i radio och TV	24
3.5. Säker elförsörjning	25
Krav på säkerhet och trygghet.....	25
Säker elförsörjning	25
4. Förslag till användarkrets.....	28
4.1. Undantag från kravet på inbjudningsförfarande	29
EG:s regelverk för elektronisk kommunikation	29
Undantag från tillståndsplikt eller kravet på inbjudningsförfarande	29
Undantag från kravet på inbjudningsförfarande	30

Verksamhet som kan undantas från kravet på inbjudningsförfarande	34
4.2. Radioanvändningen skall vara nödvändig för verksamheten.....	39
4.3. Förhållandet till lagstiftningen om konkurrens och statsstöd	41
4.4. Allmänt nät	43
4.5. Övergångsbestämmelser	44
5. Nationella radiokommunikationssystem i vårt närområde	44
6. Tekniska och ekonomiska konsekvenser av utökad användarkrets...	47
6.1. Tekniska utgångspunkter.....	47
6.2. Ekonomiska utgångspunkter.....	47
6.3. Ekonomiska effekter av utökad användarkrets	48
7. Författningskommentar.....	49
7.1. Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	49
Bilaga 1 till rapport	52
Författningsförslag.....	52
Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	52
Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation	54

1. Sammanfattning

Radiokommunikationssystemet Rakel bygger på en europeisk standard (Tetra), som är specialutvecklad för skydds- och säkerhetsfunktioner.

Rakelsystemet är tänkt att kunna användas för ledning och samverkan i samhällets verksamheter för att skydda väsentliga säkerhetsintressen såsom att upprätthålla allmän ordning, bekämpa brottslighet, skydda och ingripa mot olyckor och hantera fredstida krissituationer samt vid de förberedelser som behövs för dessa åtgärder. Till verksamheterna hör också övervakning och kontroll av landets gränser och territorium. Även övervakning och andra åtgärder för säker drift av för samhällets skydd och säkerhet viktiga anläggningar och försörjningssystem hör hit.

Rakelsystemet är nu upphandlat och Krisberedskapsmyndigheten har ansvaret för att införa, förvalta och utveckla systemet. Rakelsystemet skall successivt byggas ut i sju etapper mellan 2005 och 2010 med början i södra Sverige.

För närvarande är användarkretsen begränsad till de s.k. skydds- och säkerhetsmyndigheterna Polisen, Kustbevakningen, Tullverket, kommunal räddningstjänst, akutsjukvården och Försvarmakten.

I propositionen Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället (prop. 2004/05:175) bedömde regeringen att en utökad användarkrets för Rakelsystemet bör eftersträvas för att tillfredsställa behovet av säkerställd och tvärsektoriell kommunikation i samhällets arbete med ordning, säkerhet och krisberedskap.

Chefen för Förvarsdepartementet, statsrådet Björklund, beslutade den 21 juni 2005 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att inför den kommande krishanteringspropositionen ta fram ett förslag till en utökad användarkrets i radiokommunikationssystemet Rakel.

Arbetsgruppen har dels övervägt den grundläggande användarkretsen, de s.k. skydds- och säkerhetsmyndigheterna, dels utrett en utökning av användarkretsarna med utgångspunkt i utvecklingen av samhällets åtgärder för skydd mot olyckor och för hantering av fredstida krissituationer.

Den grundläggande användarkretsen bör, enligt arbetsgruppens bedömning, även omfatta Kriminalvården.

Arbetsgruppen bedömer att den utökade användarkretsen bör bestämmas utifrån det ansvar och de uppgifter som kommuner, landsting, statliga myndigheter, ägare av och verksamhetsutövare vid farliga anläggningar, elnätsföretag och programföretag har enligt olika författningar med syfte att skydda väsentliga säkerhetsintressen.

Detta innebär att de aktörer, som har uppgifter för skydd mot olyckor och för hantering av fredstida krissituationer, bör ingå i den utökade användarkretsen.

Arbetsgruppen redovisar som ett belysande exempel beredskapen mot kärntekniska olyckor för att visa på behoven av en utökad användarkrets och betydelsen av säker radiokommunikationen för ledning, samordning, samverkan och information om en olycka skulle inträffa.

Radiokommunikationssystemet Rakel och avgränsningen av systemets användarkrets träffas av bestämmelserna i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), som i sin tur bygger på EG-direktiv. Arbetsgruppen har därför gjort en juridisk prövning av sina bedömningar vad avser krav på inbjudningsförfarande m.m. samt om konkurrens och statsstöd.

Den utökade användarkretsen bedriver med stöd i författningar verksamhet av betydelse för allmän ordning, säkerhet och hälsa i sådan utsträckning att den bör föranleda undantag från kravet på inbjudningsförfarande enligt lagen om elektronisk kommunikation.

Arbetsgruppen föreslår vidare att 3 kap. 8 § lagen om elektronisk kommunikation ändras. Undantaget från kravet på inbjudningsförfarande för radioanvändning, som avser verksamhet som *uteslutande* bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning och säkerhet, föreslås i stället gälla radioanvändning som *behövs för* sådan verksamhet.

Vidare bör lagen för tydlighets skull tala om *allmän ordning, säkerhet och hälsa*, för att anknyta till bestämmelserna om allmänintressen i EG-föredraget.

För att det inte skall råda osäkerhet om användarkretsen föreslår arbetsgruppen vidare att en uppräkningslista görs i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation av vilka verksamheter som omfattas av undantaget från kravet på inbjudningsförfarande i lagen om elektronisk kommunikation.

För att undvika en situation där EG:s bestämmelser om statsstöd kan bli tillämpliga föreslår arbetsgruppen att kommersiella aktörer åsätts avgifter som är beräknade på kostnaderna utan hänsyn till det statliga anslaget för uppbyggnaden av kommunikationssystemet.

Slutligen visar arbetsgruppen i ett beräkningsexempel på att förslagen till utökad användarkrets kan leda till en betydande sänkning av alla användarnas abonnemangsavgifter.